

Stan klęski żywiłowej w praktyce OPS

Ośrodek Innowacji Edukacyjnych
ul. Lwowska 37/54, 33-100 Tarnów
Tel. 537 069 307
www.innowacje-edukacyjne.pl

- *Zgodnie z przepisem art. 5 ustawy o stanie klęski żywiołowej
- *1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić stan klęski żywiołowej z własnej inicjatywy lub na wniosek właściwego wojewody.
- *2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, określa się przyczyny, datę wprowadzenia oraz obszar i czas trwania stanu klęski żywiołowej, a także, w zakresie dopuszczonym niniejszą ustawą, rodzaje niezbędnych ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

* **Ustawa o stanie klęski żywiołowej**

- * Zgodnie z przepisem § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej na obszarze części województwa dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego oraz śląskiego

- * 1. W związku z powodzią we wrześniu 2024 r. w południowo-zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w celu zapobieżenia jej skutkom oraz w celu ich usunięcia, wprowadza się stan klęski żywiołowej na obszarze części województwa dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego oraz śląskiego na okres 30 dni od dnia ogłoszenia rozporządzenia.

- * 2. Obszar, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:
  - * 1) w województwie dolnośląskim - powiaty kamiennogórski, karkonoski, kłodzki, lwówecki, wałbrzyski i ząbkowicki oraz miasta na prawach powiatu Wałbrzych i Jelenią Górę;
  - * 1a) w województwie dolnośląskim - powiaty dzierzoniowski, lubański i świdnicki;
  - * 1b) w województwie dolnośląskim - powiaty bolesławiecki, jaworski, legnicki i złotoryjski;
  - * 1c) w województwie dolnośląskim - powiat zgorzelecki, gminę miejską Oława oraz gminę wiejską Oława w powiecie oławskim, gminę Kąty Wrocławskie oraz gminę Sobótka w powiecie wrocławskim;
  - * 2) w województwie opolskim - powiaty głubczycki, nyski i prudnicki oraz gminę Strzeleczy w powiecie krapkowickim;
  - * 2a) w województwie opolskim - powiaty brzeski, kędzierzyńsko-kozielski, opolski oraz powiat krapkowicki w zakresie innym niż określony w pkt 2;
  - * 3) w województwie śląskim - powiaty bielski, cieszyński, pszczyński i raciborski oraz miasto na prawach powiatu Bielsko-Białą;
  - * 4) w województwie lubuskim - gminę miejsko-wiejską Szprotawa, miasto Żagań, miasto Małomice i gminę wiejską Żagań w powiecie żagańskim.

* **Rozporządzenie o stanie klęski żywiołowej**

- * Zgodnie z przepisem § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia stanu klęski żywiołowej na obszarze części województwa dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego oraz śląskiego
- * W czasie obowiązywania stanu klęski żywiołowej dopuszcza się stosowanie następujących ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela:
  - * 1) obowiązku opróżnienia lub zabezpieczenia lokali mieszkalnych bądź innych pomieszczeń;
  - * 2) nakazu ewakuacji w ustalonym czasie z określonych miejsc, obszarów i obiektów;
  - * 3) nakazu lub zakazu przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach;
  - * 4) nakazu lub zakazu określonego sposobu przemieszczania się;
  - * 5) obowiązku stosowania określonych środków zapewniających ochronę środowiska - w zakresie zbierania, transportu lub przetwarzania odpadów pochodzących z obszaru określonego w § 1 ust. 2.

* Rozporządzenie o stanie klęski żywiołowej

- * Zgodnie z przepisem art. 8 ustawy o stanie klęski żywiołowej
- * W czasie stanu klęski żywiołowej działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia kierują:
  - * 1) wójt (burmistrz, prezydent miasta) - jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono tylko na obszarze gminy;
  - * 2) starosta - jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednej gminy wchodzącej w skład powiatu;
  - * 3) wojewoda - jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego powiatu wchodzącego w skład województwa;
  - * 4) minister właściwy do spraw administracji publicznej lub inny minister, do zakresu działania którego należy zapobieganie skutkom danej klęski żywiołowej lub ich usuwanie, a w przypadku wątpliwości co do właściwości ministra lub w przypadku gdy właściwych jest kilku ministrów - minister wyznaczony przez Prezesa Rady Ministrów - jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego województwa.

* Ustawa o stanie klęski żywiołowej - podmioty odpowiedzialne

- * Zgodnie z przepisem art. 9 ustawy o stanie klęski żywiołowej
- * 1. W czasie stanu klęski żywiołowej właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze gminy w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.
- * 2. W zakresie działań, o których mowa w ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta) może wydawać polecenia wiążące organom jednostek pomocniczych, kierownikom jednostek organizacyjnych utworzonych przez gminę, kierownikom jednostek ochrony przeciwpożarowej działających na obszarze gminy oraz kierownikom jednostek organizacyjnych czasowo przekazanych przez właściwe organy do jego dyspozycji i skierowanych do wykonywania zadań na obszarze gminy.
- * 3. W zakresie działań, o których mowa w ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta) może występować do kierowników innych jednostek organizacyjnych niż określone w ust. 2, działających na obszarze gminy, z wnioskami o wykonanie czynności niezbędnych w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia. W razie odmowy wykonania tych czynności lub ich niewłaściwego wykonywania wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie zawiadamia organ, któremu podlega kierownik lub który sprawuje nadzór nad nim.

* Ustawa o stanie klęski żywiołowej - zakres działania wójta

- * Zgodnie z przepisem art. 10 ustawy o stanie klęski żywiołowej
- * 1. W czasie stanu klęski żywiołowej właściwy miejscowo starosta kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze powiatu w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.
- * 2. W zakresie działań, o których mowa w ust. 1, starosta może wydawać polecenia wiążące wójtom (burmistrzom, prezydentom miast niebędących miastami na prawach powiatu), kierownikom jednostek organizacyjnych utworzonych przez powiat, kierownikom powiatowych służb, inspekcji i straży, kierownikom jednostek ochrony przeciwpożarowej działających na obszarze powiatu oraz kierownikom jednostek organizacyjnych czasowo przekazanych przez właściwe organy do jego dyspozycji i skierowanych do wykonywania zadań na obszarze powiatu.
- * 3. W zakresie działań, o których mowa w ust. 1, starosta może występować do kierowników innych jednostek organizacyjnych niż określone w ust. 2, działających na obszarze powiatu, z wnioskami o wykonanie czynności niezbędnych w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia. W razie odmowy wykonania tych czynności lub ich niewłaściwego wykonywania starosta niezwłocznie zawiadamia organ, któremu podlega kierownik lub który sprawuje nadzór nad nim.

* Ustawa o stanie klęski żywiołowej - zakres działania starosty

*W dniu 19 września 2024 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wydał zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2024, poz. 1391)

*Rozporządzenie weszło w życie w dniu 20 września 2024 r.

***Wywiad - rozporządzenie - zmiana od
20.09.2024 r.**

*Zgodnie z § 2 rozporządzenia:

- *1. Wywiad przeprowadza pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej, centrum usług społecznych lub powiatowym centrum pomocy rodzinie, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi”.
- *2. W przypadku konieczności przeprowadzenia wywiadu z osobą przebywającą w podmiocie udzielającym stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 711), wywiad może przeprowadzić pracownik socjalny zatrudniony w tym podmiocie - na wniosek kierownika podmiotu uprawnionego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

*Podmiot przeprowadzający wywiad

*Zgodnie z § 3 rozporządzenia:

- *1. Wywiad przeprowadza się z osobą lub rodziną w miejscu zamieszkania lub pobytu, w dniach roboczych, w godzinach pracy podmiotu uprawnionego, albo w innym terminie uzgodnionym z osobą lub rodziną, za zgodą kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.
- *2. Wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia.
- *3. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji pracownika socjalnego zatrudnionego w podmiocie uprawnionym, wywiad przeprowadza się niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia z pomocy społecznej, zwanego dalej „świadczeniem”.

* Miejsce i termin wywiadu

*Zgodnie z § 3 rozporządzenia:

- *4. W przypadku wystąpienia klęski żywiołowej pracownik socjalny zatrudniony w podmiocie uprawnionym przeprowadza wywiad niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia.
- *5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, pracownik socjalny wypełnia część VII kwestionariusza wywiadu jedynie w zakresie lit. A poz. 1-6 oraz lit. B.

***Termin i zakres wywiadu- zmiana od
20.09.2024 r.**

- * Zgodnie z § 3 rozporządzenia:
- * 1. Pracownik socjalny, przeprowadzając wywiad, bierze pod uwagę indywidualne cechy, sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby samotnie gospodarującej lub osób w rodzinie, mogące mieć wpływ na rodzaj i zakres przyznawanej im pomocy.
- * 2. W ramach przeprowadzonego wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy i diagnozy sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski z nich wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy.
- * 3. Wzór kwestionariusza wywiadu określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.
- * 4. Wzór oświadczenia o przeprowadzeniu wywiadu w postaci elektronicznej określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.
- * § 5 Pracownik socjalny informuje osobę lub rodzinę o obowiązkach określonych w art. 109 ustawy.

* Zasady przeprowadzania wywiadu

* Zgodnie z § 6 rozporządzenia:

* § 6 W przypadku gdy ze względu na stan zdrowia osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia nie można uzyskać podczas wywiadu wymaganych informacji lub dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, i nie ma możliwości uzyskania podpisu tej osoby, pracownik socjalny odnotowuje ten fakt w kwestionariuszu wywiadu.

* Było:

* § 4 W przypadku gdy o przyznanie świadczenia ubiega się osoba, do której mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2017 r. poz. 882), i nie można, ze względu na stan jej zdrowia, uzyskać podczas wywiadu wymaganych informacji lub dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, pracownik socjalny odnotowuje ten fakt w kwestionariuszu wywiadu.

* Zasady przeprowadzania wywiadu

*Zgodnie z § 7 rozporządzenia:

*§1. W przypadku konieczności przeprowadzenia wywiadu z osobą ubezwłasnowolnioną wywiad przeprowadza się z jej opiekunem prawnym albo kuratorem, w obecności osoby ubezwłasnowolnionej i w miejscu jej przebywania.

*2. W przypadku konieczności przeprowadzenia wywiadu z osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, nad którą jest sprawowana opieka, wywiad przeprowadza się w obecności opiekuna tej osoby i w miejscu jej przebywania.

*3. W przypadku przeprowadzania wywiadu w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 107 ust. 1a pkt 1 i 2 ustawy, wywiad przeprowadza się z osobą deklarującą sprawowanie faktycznej opieki nad osobą, na którą ubiega się lub pobiera świadczenie, w miejscu sprawowania tej opieki, w obecności osoby, nad którą jest sprawowana faktyczna opieka.

***Wywiad z osobą chorą, czy
ubezwłasnowolnioną**

*Zgodnie z § 8 rozporządzenia:

*W przypadku gdy małżonek, zstępni lub wstępni, o których mowa w art. 103 ustawy, mają miejsce zamieszkania w innej gminie niż osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia, wywiad może przeprowadzić pracownik socjalny zatrudniony w podmiocie uprawnionym, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania małżonka, zstępnych lub wstępnych, na wniosek kierownika podmiotu uprawnionego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia.

*Wywiad z rodziną zamieszkałą w innej gminie

*Zgodnie z § 9 rozporządzenia:

*1. W przypadku gdy osoba, u której ma być przeprowadzona aktualizacja wywiadu, przebywa w domu pomocy społecznej, wywiad może przeprowadzić pracownik socjalny zatrudniony w tym domu, wypełniając część IV kwestionariusza wywiadu.

*2. W przypadku gdy osoba, u której ma być przeprowadzona aktualizacja wywiadu, przebywa w ośrodku wsparcia, o którym mowa w art. 51 ustawy, wywiad może przeprowadzić pracownik socjalny tego ośrodka, wypełniając część IV kwestionariusza wywiadu.

***Wywiad z osobą przebywającą w DPSie
lub ośrodku wsparcia**

*Zgodnie z § 10 rozporządzenia:

*W przypadku osób i rodzin poszkodowanych w wyniku sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także klęski żywiołowej albo zdarzenia losowego, **których dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej uległy zniszczeniu, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad ustala niezbędne informacje na podstawie oświadczeń tych osób.**

***Wywiad z rodziną w sytuacji kryzysowej
o skali masowej**

*Zgodnie z § 11 rozporządzenia:

- *1. W aktach sprawy zamiast oryginałów można pozostawić kopie dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, z wyjątkiem dowodu tożsamości, którego kopii nie wykonuje się, poświadczonych za zgodność z oryginałem przez **upoważnionego** pracownika socjalnego podmiotu prowadzącego postępowanie. (było: *przeprowadzającego wywiad*).
- *2. Kopie dokumentów, o których mowa w ust. 1, mogą być składane również w postaci elektronicznej, z adnotacją osoby składającej o zgodności z oryginałem.

*Kopie dokumentów

* Zgodnie z przepisem art. 76a § 3 k.p.a.: „Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub doradcą podatkowym albo przez upoważnionego pracownika organu prowadzącego postępowanie ma charakter dokumentu urzędowego.”

* Dodano zatem, iż poświadczenie dokonane przez pracownika organu prowadzącego postępowanie ma charakter dokumentu urzędowego.

*** Poświadczenie pracownika organu
ma moc dokumentu urzędowego**

Zgodnie z przepisem art. 268a k.p.a. Organ administracji publicznej może upoważniać, na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, pracowników obsługujących ten organ do załatwiania spraw w jego imieniu w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych, postanowień, zaświadczeń,

* a także do poświadczania za zgodność odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań z oryginałem.

* Pracownik by mógł poświadczать dokumenty za zgodność powinien mieć upoważnienie.

* Aby pracownik mógł poświadczать powinien mieć pisemne upoważnienie

- * Zgodnie z przepisem art. 14 ustawy o pomocy społecznej
- * W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. [poz. 1257](#) oraz z 2018 r. [poz. 149](#) i [650](#)), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

* odesłanie do KPA w ustawie o pomocy społecznej

* W razie rozbieżności między KPA a ustawą w pierwszej kolejności zastosowanie mają przepisy PomSpołU (por. wyr. WSA w Krakowie z 19.12.2007 r., [II SA/KR 334/07](#), Legalis).

* Rozbieżności te dotyczą w szczególności:

* 1) sposobu ustalania właściwości miejscowej,

* 2) wszczęcia postępowania,

* 3) dowodów,

* 4) podmiotów uprawnionych do wniesienia odwołania,

* 5) weryfikacji decyzji ostatecznej.

* *Vide Tomasz Krajewski w Ustawa o pomocy społecznej Interpretacja przepisów w oparciu o orzecznictwo, 2016 r.*

* **odeślanie do KPA w ustawie o pomocy społecznej**

- * Co istotne, postępowanie w sprawach pomocy społecznej prowadzone jest zasadniczo na podstawie przepisów KPA, z uwzględnieniem odstępstw zawartych w PomSpołU.
- * Ustawa ta traktowana jest wobec KPA jako *lex posterior* i *lex specialis* (ustawa późniejsza o charakterze szczególnym), co oznacza, że jej zastosowanie ma pierwszeństwo przed regulacją kodeksową.
- * O pierwszeństwie zastosowania PomSpołU przemawia też przepis [art. 14](#) PomSpołU, który stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy KPA.
- * *Vide Tomasz Krajewski w Ustawa o pomocy społecznej Interpretacja przepisów w oparciu o orzecznictwo, 2016 r.*

* odesłanie do KPA w ustawie o pomocy społecznej

- * Dodano również kolejną zasadę wyrażoną w art. 7b k.p.a. zgodnie z którą: *„W toku postępowania organy administracji publicznej współdziałają ze sobą*
- * *w zakresie niezbędnym do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i prawnego sprawy,*
- * *mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli oraz sprawność postępowania,*
- * *przy pomocy środków adekwatnych do charakteru, okoliczności i stopnia złożoności sprawy.”*

* Zasada współdziałania z innymi organami celem przyspieszenia postępowania

* Prawna doniosłość art. 7b KPA polega na tym, że podnosi on do rangi zasady ogólnej nakaz współdziałania organów administracji w związku z potrzebą wyjaśnienia stanu faktycznego i prawnego sprawy, nie formalizując przy tym sposobów tego współdziałania.

* Można zatem przyjąć, że organy administracji są zobligowane do współdziałania ze sobą w każdym przypadku, gdy przyczyni się to do szybszego załatwienia sprawy.

* - wyrok NSA (N) z dnia 27-02-2018-II OSK 3116/17

* Zasada współdziałania z innymi organami celem przyspieszenia postępowania

* Udostępnianie danych, przekazywanie informacji i wyjaśnień oraz podejmowanie innych czynności w ramach współdziałania jest obowiązkiem organów administracji publicznej, chyba że stoją temu na przeszkodzie wyrażne przepisy prawa. Organy administracji są zobligowane do współdziałania ze sobą w każdym przypadku, gdy przyczyni się to do szybszego załatwienia sprawy. W ramach współdziałania organy powinny przekazywać posiadane przez siebie informacje. Wskazana zasada powinna być rozumiana możliwie szeroko, stosowanie tej reguły nie może jednak oznaczać, że organ prowadzący postępowanie będzie korzystał z pomocy innych organów w sposób nieograniczony.

* - wyrok NSA z dnia 10.11.2021 r. -III.FSK.4168/21

* Zasada współdziałania z innymi organami celem przyspieszenia postępowania

- * Zgodnie z przepisem art. 100 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej:
- * 2. Podmioty i osoby realizujące zadania w zakresie pomocy społecznej, określone w niniejszej ustawie, przetwarzają dane osobowe osób, do których stosuje się niniejszą ustawę, oraz członków ich rodzin, w zakresie i w celu niezbędnym do realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy.

- * Poprzednie przepis ten miał treść:
- * 2. W zakresie niezbędnym do przyznawania i udzielania świadczeń z pomocy społecznej można przetwarzać dane osób ubiegających się i korzystających z tych świadczeń dotyczące: pochodzenia etnicznego, stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

- * **RODO - w ustawie o pomocy społecznej - dane które OPS może przetwarzać**

- * W art. 105 w ust. 1 po wyrazach „a także kuratorzy sądowi,” dodaje się wyrazy „komornicy,” :
- * 1. Jednostki sektora finansów publicznych, w tym sądy, Policja, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i organy administracji publicznej, a także kuratorzy sądowi, komornicy, pracodawcy, podmioty wykonujące działalność leczniczą, przedszkola, szkoły, placówki, poradnie i ośrodki, o których mowa w art. 2 pkt 1-8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910 i 1378), szkoły wyższe, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy są obowiązani niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku kierownika ośrodka pomocy społecznej, dyrektora centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, lub pracownika socjalnego udostępnić informacje, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej, dla ustalenia wysokości odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej lub dla weryfikacji uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej, wysokości tych świadczeń lub odpłatności za te świadczenia.

* Nałożenie na komorników obowiązku udzielania informacji OPSom - zmiana od 01.11.2023 r.

- * .... proponuje się wskazanie również komorników w katalogu podmiotów obowiązanych do współpracy z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej, dyrektorem centrum usług społecznych lub pracownikiem socjalnym w zakresie udostępniania informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej, dla ustalenia wysokości odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej lub dla weryfikacji uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej, wysokości tych świadczeń lub odpłatności za te świadczenia.
- * Zgodnie z ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.) nie podlegają egzekucji świadczenia z pomocy społecznej w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej (art. 831 § 1 pkt 6 oraz art. 833 § 6 k.p.c.).
- * W celu ułatwienia weryfikacji informacji dotyczących sytuacji dochodowej i majątkowej osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej zasadnym wydaje się wymienienie również komorników w treści art. 105 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,

*** Nałożenie na komorników obowiązku udzielania informacji OPSom -
uzasadnienie**

* Podmioty wymienione w ust. 1 zobowiązane są udzielać informacji niezwłocznie, czyli natychmiast, od ręki; jeżeli jest to niemożliwe, należy je przekazać w ciągu 7 dni, licząc od dnia otrzymania wniosku pracownika socjalnego lub kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Wskazany termin ma jedynie charakter instrukcyjny, jego przekroczenie może powodować skutki określone w Kodeksie postępowania administracyjnego, pod warunkiem że w danej sytuacji możliwe jest zastosowanie przepisów tego kodeksu. W przypadku opieszałości podmiotu należy ponowić prośbę o udzielenie informacji, a następnie zawiadomić zwierzchnika podmiotu nierealizującego obowiązku określonego w komentowanym przepisie. Informacje mają być udostępnione lub udzielone, co może polegać na umożliwieniu wglądu do dokumentów, sporządzenia z nich notatek, kserokopii lub na ustnym oraz pisemnym przekazaniu informacji albo na wystawieniu określonego dokumentu (np. zaświadczenia). Osoba występująca z wnioskiem może domagać się nie tylko informacji mających znaczenie dla wydania decyzji w sprawie świadczenia z pomocy społecznej, ale również w sprawie odpłatności za świadczenia oraz weryfikacji uprawnień do świadczeń, ich wysokości i odpłatności. Podmiot, do którego skierowano żądanie, może odmówić przekazania danych, które nie mają związku z takim postępowaniem, wątpliwe jest, czy zawsze będzie on w stanie jednoznacznie to ocenić.

* *vide: I. Sierpowska [w:] Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 105.*

* Obowiązek udzielania informacji OPSom

- * Pomoc społeczna polega w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, a także pracy socjalnej art. (15 pkt 1 i 2). Art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej określa zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, wśród nich wymieniono przyznawanie zasiłków oraz pracę socjalną.
- * Do zadań własnych powiatu należy natomiast m.in. prowadzenia specjalistycznego poradnictwa (art. 19 pkt 2).
- * Nadto praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne zostały wymienione jako formy świadczenia z pomocy społecznej o charakterze niepieniężnym w art. 36 pkt 2 lit. a i g. Świadczenia w tych dwóch postaciach nie wymagają wydania decyzji administracyjnej (art. 106 ust. 2).
- * Do realizacji ww. ustawowych obowiązków konieczne jest przetwarzanie danych osobowych klientów urzędu.
- * - wyrok WSA Warszawa z dnia 31-05-2017-II SA/Wa 2235/16
- * OPS jest uprawniony do przetwarzania danych wrażliwych również gdy wykonuje pracę socjalną

- * Zasady doświadczenia życiowego wskazują, iż korzystanie z pomocy społecznej w dalszym ciągu jest wstydlive i negatywnie odbierane przez społeczeństwo. Przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) zabraniają urzędnikom upowszechniania informacji dotyczących osób korzystających z pomocy i wysokości przyznanych im świadczeń.
- * To do osoby uprawnionej winna należeć decyzja czy chce ujawnić ten fakt i komu.
- * - wyrok SA Kraków z dnia 16-10-2014- I ACa 945/14

* OPS nie może ujawniać kto korzysta z pomocy, w szczególności chodzi o możliwość pozyskania takich danych przez osoby postronne np. kiedy słyszą o tym w pomieszczeniach OPS

- * Wymienione w art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.) zakazy dotyczące upublicznienia danych podane są przykładowo ("w szczególności"), jednakże bezpośrednie wyliczenie w niewyczerpującym katalogu informacji korzystających z klauzuli poufności tak nazwisk osób korzystających z pomocy, jak i rodzaju i zakresu przyznanego świadczenia jednoznacznie wskazują, że właśnie te dane zasługują - zdaniem ustawodawcy - na objęcie szczególną ochroną.
- * Również w orzecznictwie sądowoadministracyjnym nie jest kwestionowane stanowisko, że organy pomocy społecznej nie posiadają żadnych uprawnień do przekazywania informacji o osobach korzystających z pomocy społecznej oraz rodzaju i zakresu przyznanego świadczenia.
- * - wyrok WSA Wrocław z dnia 04-11-2009- IV SA/Wr 249/09

* OPS musi zachować w tajemnicy dane osób korzystających z pomocy społecznej

* Fakt, że organ pierwszej instancji pomimo uniemożliwienia przez wnioskującego przeprowadzenia wywiadu środowiskowego nie wydał decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, lecz we własnym zakresie ustalił jego sytuację życiową i przyznał mu wnioskowaną pomoc, świadczy o działaniu na korzyść wnioskującego, zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.).

* - wyrok WSA Lublin z dnia 13-03-2012- II SA/Lu 898/11

* OPS może ustalać okoliczności istotne dla sprawy również na podstawie innych dowodów a nie tylko wywiadu środowiskowego

- * Wydanie przez lekarza osobie nieuprawnionej zaświadczenia lekarskiego obejmującego dane objęte tajemnicą lekarską pacjenta w sytuacji, gdy nie zachodziły okoliczności uzasadniające zwolnienie z tej tajemnicy określone w art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634) bądź art. 29 i 30 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375), stanowi naruszenie dóbr osobistych pacjenta w postaci prawa do prywatności oraz prawa do pozostawania w tajemnicy danych wynikających z historii choroby, uzasadniające żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w oparciu o art. 19a ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89) w zw. z art. 448 KC.
- * Wydania przez lekarza zaświadczenia o stanie zdrowia pacjenta jego współmałżonkowi nie uzasadnia dyspozycja art. 29 KRO, stanowiącego, iż w razie przemijającej przeszkody, która dotyczy jednego z małżonków pozostających we wspólnym pożyciu, drugi małżonek może za niego działać w sprawach zwykłego zarządu.
- * - wyrok SA Białystok z dnia 30-12-2013- I ACa 596/13

* dane wrażliwe nie powinny być udostępniane małżonkowi

- * Użycie sformułowań dotyczących podejrzenia choroby psychicznej w dokumentacji sporządzonej przez pracowników instytucji pomocowej, funkcjonującej w oparciu o art. 112 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 182), którzy nie są lekarzami o specjalności z psychiatrii, może zostać uznane za naruszenie godności osobistej interesanta (czci wewnętrznej).
- * Z istoty działalności ośrodka interwencji kryzysowej wynika zainteresowanie sytuacją rodzinną zgłaszających się interesantów, co wymaga zebrania stosownych informacji i ich ewentualnego utrwalenia w dokumentacji ośrodka.
- * Zamieszczenie w dokumentacji ośrodka zapisu o podejrzeniu występowania choroby psychicznej u interesanta ośrodka nie nosi więc cech bezprawności w rozumieniu art. 24 § 1 KC, jeśli miało służyć jego wsparciu bądź ustaleniu istoty zaistniałych w rodzinie problemów oraz możliwości ich rozwiązania.
- * - wyrok SA Białystok z dnia 30-12-2013- I ACa 596/13

* W dokumentacji ośrodka pomocy można używać sformułowań wskazujących na np. choroby psychiczne

- * Ustawa o ochronie danych osobowych określa jedynie ogólne zasady ochrony danych, a w przypadku, gdy określone zagadnienie podlega odrębnym regulacjom prawnym, zastosowanie mają te szczególne przepisy.
- * Organizację i tryb pracy miejskiego ośrodka pomocy społecznej regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 105 ust. 1 tej ustawy stanowi m.in., że szkoły wyższe są zobowiązane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku kierownika ośrodka pomocy społecznej lub pracownika socjalnego, udostępnić informacje, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej, dla ustalenia wysokości odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej lub dla weryfikacji uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej, wysokości tych świadczeń lub odpłatności za te świadczenia. Zgodnie zaś z art. 121 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny przy wykonywaniu swoich zadań korzysta z prawa pierwszeństwa w urzędach, instytucjach i innych placówkach, a organy zobowiązane są do udzielenia mu niezbędnych informacji.
- * Zatem miejski ośrodek pomocy społecznej, w związku z powadzonym postępowaniem mającym na celu przyznanie świadczeń socjalnych, jest uprawniony do pozyskania informacji dotyczących tego, czy, a jeśli tak, to kiedy i w jakiej wysokości, student otrzymywał stypendium.
- * <http://www.giodo.gov.pl/pl/346/2997>

* Czy OPS jest uprawniony do pozyskiwania od uczelni wyższej informacji, czy i kiedy student otrzymywał stypendium?

* MOPS jest uprawniony do pozyskania danych dotyczących wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, a sądy, organy i jednostki organizacyjne są obowiązane udostępnić lub udzielić odpowiednich informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej.

* - pismo z dnia 19.04.2013 r., wydane przez: Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, DOLiS/DEC - 462/13, Nakaz udostępnienia danych osobowych w zakresie wysokości wynagrodzenia netto z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy na rzecz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, www.giodo.gov.pl.

* OPS jest uprawniony pozyskiwać dane o
wynagrodzeniu

*Zgodnie z art. 9

*Organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego.

*Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznanomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

*Zasada udzielania informacji

* W przypadku trudności, czy braku możliwości czytania tekstu wskutek niepełnosprawności, uznanie pisemnej informacji o przepisach prawa zawarte w uzasadnieniu decyzji lub w formularzu wniosku za wystarczające pouczenie, byłoby równoznaczne ze swego rodzaju pułapką zastawioną na niepełnosprawnego. Nie da się przedstawionego przez skarżący kasacyjnie organ rozumienia art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1952 ze zm.) pogodzić z zasadą udzielania przez władzę publiczną pomocy niepełnoprawnym, a zarazem prowadziłoby to do dyskryminacji z powodu niepełnosprawności, zakazanej przez art. 32 ust. 2 Konstytucji RP. Nie odpowiada ono także zasadom wynikającym z przepisów art. 8 § 1 i art. 9 KPA.

* - wyrok NSA (N) z dnia 20-09-2018-I OSK 979/18

* Zasada udzielania informacji

* Z zasady określonej w art. 9 k.p.a., wynika bezwzględny zakaz wykorzystywania przez organy administracji nieznajomości prawa przez obywateli lub przerzucanie skutków nieznajomości prawa przez urzędników na obywateli.

* - wyrok WSA w Szczecinie z dnia 27.03.2024 r. - II.SA/Sz.112/24

* **Zasada udzielania informacji**

* Ocena świadomego działania świadczeniobiorcy wymaga ustalenia, czy były mu znane odpowiednie przepisy prawa, tj. czy był skutecznie pouczony o okolicznościach, których zaistnienie ma wpływ na istnienie uprawnienia. Skuteczność oznacza więc formę pisemną, z użyciem języka zrozumiałego dla świadczeniobiorcy, a zatem nie wystarcza powołanie się na przepis prawa. Organy muszą zatem uwzględniać, kto jest adresatem kierowanego przez nie pouczenia i w myśl zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa kierować je w sposób zrozumiały dla danego adresata. Ponadto należy wskazać grożące stronie sankcje za wprowadzenie w błąd. Pouczenie takie powinno odpowiadać wymaganiom z art. 8 i art. 9 k.p.a.

* - wyrok WSA w Gorzowie Wlkp z dnia 27.06.2024 r. - II.SA/Go.260/24

* Zasada udzielania informacji

* Wynikający z art. 9 k.p.a. obowiązek udzielania stronie pełnej informacji spoczywa na organie władzy publicznej zawsze wtedy, gdy informacja dotyczy okoliczności faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków strony będących przedmiotem postępowania. Celem udzielania tego rodzaju informacji będzie zawsze konieczność zapobieżenia szkodzie z powodu nieznajomości prawa. Z omawianej zasady wynika więc bezwzględny zakaz wykorzystywania przez organy administracji nieznajomości prawa przez obywateli lub przerzucanie skutków nieznajomości prawa przez urzędników na obywateli. Jakkolwiek więc art. 6 k.p.a. stanowi, że organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa, to nie można tego przepisu rozumieć w ten sposób, że istnienie przepisu prawa jest nadrzędną wartością wykluczającą analizę konkretnego przypadku w odniesieniu do zasady słusznego interesu obywatela, jak też zwalniającą organ władzy publicznej od obowiązku czuwania na tym, by strona postępowania, wskutek niedoinformowania nie poniosła szkody z powodu nieznajomości prawa.

* - wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29.05.2024 r. - II.SA/Po.187/24

* Zasada udzielania informacji

- *Zgodnie z przepisem art. 109
  - *Osoby i rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej oraz osoby, o których mowa w art. 61 ust. 1 pkt 2, są obowiązane niezwłocznie poinformować organ, który przyznał świadczenie lub ustalił odpłatność, o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń lub ponoszenia odpłatności.
-
- * **Obowiązek informowania o zmianie sytuacji materialnej lub osobistej**

* Skuteczne pouczenie, o którym mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, to tylko takie pouczenie, które było sformułowane i przedstawione konkretnemu adresatowi w taki sposób, że - zgodnie z zasadami racjonalności i doświadczenia życiowego - można przyjąć, iż ów adresat miał świadomość pobierania przez pewien czas nienależnego świadczenia. Pouczenie nie może być uznane za należyte, gdy przytacza jedynie przepis ustawy bez jego wyjaśnienia. Oznacza to, że pouczenia zamieszczane standardowo na drukach wniosków o przyznanie konkretnego rodzaju pomocy, z którym świadczeniobiorca ma możliwość zapoznania się jedynie w momencie składania wniosku, a które następnie pozostawione są w aktach administracyjnych sprawy lub pouczenia zawarte w decyzjach, lecz dotyczące wszystkich możliwych sytuacji, w odniesieniu do konkretnego świadczenia, nie mogą być uznane za należyte, w szczególności, gdy przytaczają one jedynie przepis ustawy, bez nawet jakiegokolwiek próby jego wyjaśnienia. Takie sformułowania są bowiem dla większości osób nie posiadających wykształcenia prawniczego zupełnie nieczytelne i nie mogą być traktowane jako pouczenie o tym, kiedy i jakie okoliczności osoba taka winna wziąć pod uwagę w toku pobierania świadczenia.

* - wyrok WSA Gdańsk z dnia 30-05-2018- III SA/Gd 145/18

* Skuteczne pouczenie to nie zacytowanie przepisu a jego wyjaśnienie

* Skuteczne pouczenie, o którym mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 114 ze zm.), to tylko takie pouczenie, które było sformułowane i przedstawione konkretnemu adresatowi w taki sposób, że - zgodnie z zasadami racjonalności i doświadczenia życiowego - można przyjąć, iż ów adresat miał świadomość pobierania przez pewien czas nienależnego świadczenia.

* Pouczenie nie może być uznane za należyte, gdy przytacza jedynie przepis ustawy bez jego wyjaśnienia - winno być ono jasne i czytelne, powinno zawierać wyczerpujące informacje o obowiązujących zasadach.

* Nie może ono odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń.

* - wyrok WSA Gdańsk z dnia 20-04-2017- III SA/Gd 191/17

* - wyrok WSA Kraków z dnia 06-04-2017-III SA/Kr 206/17

*** Zwrot świadczeń nienależnie pobranych
tylko gdy było skuteczne pouczenie**

- * Naruszenie obowiązku z art. 109 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U z 2013 r. poz. 182 ze zm.) może nastąpić jedynie wówczas, gdy wnioskodawca został należycie pouczony o jego treści przed wydaniem decyzji przyznającej zasiłek i mimo zaistnienia okoliczności powodujących zmianę sytuacji materialno - bytowej, nie informuje o nich organu.
- * Nie można uznać świadczenia za nienależnie pobrane w związku z niepoinformowaniem organu o zmianie sytuacji dochodowej, jeżeli wnioskodawca nie miał możliwości przedstawienia tej sytuacji.
- * - wyrok WSA Warszawa z dnia 24-02-2015- I SA/Wa 1775/14

* Obowiązek należytego poinformowania strony przez organ o obowiązkach strony

- * Obowiązek wynikający z art. 109 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j., Dz.U. z 2013 r. poz. 182 ze zm.) dotyczy tylko tych osób i rodzin, które otrzymują świadczenia (świadczeniobiorców).
- * To, że dochód strony jest uwzględniany w dochodzie rodziny żony, który jest obliczany w myśl art. 8 ustawy o pomocy społecznej, nie powoduje już przez to, że skarżący uzyskuje status strony tego postępowania, bo o tym rozstrzyga materialnoprawny przepis ustawy o pomocy społecznej.
- * - wyrok WSA Kraków z dnia 26-02-2014- III SA/Kr 866/13

* Obowiązek poinformowania dotyczy tylko strony postępowania, a więc świadczeniobiorcy, a nie członek jego rodziny którego dochód bierze się przy ustaleniu świadczenia

*Zgodnie z art. 10

*§ 1. Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

*§ 2. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną.

*§ 3. Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1.

*Zasada wysłuchania stron

- * Samo naruszenie przez organ przepisu art. 10 § 1 KPA przejawiające się w braku umożliwienia wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego przed wydaniem decyzji, nie jest samodzielną przesłanką do uchylenia takiej decyzji, czy też wznowienia postępowania w sprawie.
- * Aby wzruszyć decyzję, konieczne jest jeszcze wykazanie, że uchybienie to miało wpływ na wynik sprawy i uniemożliwiło stronie podjęcie konkretnej czynności.
- * - wyrok NSA (N) z dnia 29-08-2018- II OSK 2124/16

* Skutki niepoinformowania strony o możliwości zapoznania się z aktami i wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego

*Zgodnie z przepisem art. 12

*§ 1. Organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

*§ 2. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie.

* Zasada szybkości i prostoty

- * Przez przewlekłe prowadzenie postępowania należy rozumieć sytuację prowadzenia postępowania w sposób nieefektywny przez wykonywanie czynności w dużym odstępie czasu bądź wykonywaniu czynności pozornych, powodujących, że formalnie organ nie jest bezczynny, ewentualnie mnożenie przez organ czynności dowodowych ponad potrzebę wynikającą z istoty sprawy.
- * Przewlekłością postępowania jest więc stan obiektywny, istniejący niezależnie od ostatecznego załatwienia sprawy.
- * - wyrok WSA Olsztyn z dnia 07-08-2018-I SAB/OI 3/18

* Przewlekłość postępowania

* Zgodnie z art. 12 § 1 KPA organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia. Z kolei w myśl art. 35 § 1 KPA organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki, a stosownie do § 3 tego artykułu załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania. Powołane przepisy określają terminy załatwienia sprawy administracyjnej. Należy jednak podkreślić, że przepisy te mają zastosowanie tylko w przypadku, gdy sprawa podlega załatwieniu w trybie przepisów KPA. Przez "bezczyorność" należy bowiem rozumieć niewydanie w terminie decyzji lub postanowienia (względnie aktu lub czynności wskazanych w art. 3 § 2 pkt 4 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi), do którego wydania organ jest zobowiązany przepisem prawa. Natomiast pod pojęciem "przewlekłego prowadzenia postępowania" należy rozumieć sytuację prowadzenia postępowania w sposób nieefektywny, przez wykonywanie czynności w dużym odstępie czasu, bądź wykonywanie czynności pozornych, powodujących, że formalnie organ nie jest bezczyorny.

* - [wyrok NSA z dnia 14.06.2024 r. - III.OSK.1894/22](#)

* Zasada szybkości i prostoty

* Nie można zaakceptować sytuacji, w której organ administracji - zobligowany do załatwienia sprawy w terminie nie później niż w ciągu miesiąca (ew. dwóch miesięcy) - podejmuje w sprawie pierwszą czynność dopiero po skierowaniu przez skarżącą dwóch pism z prośbami o przyspieszenie postępowania i to w dodatku po upływie ponad trzech miesięcy od dnia otrzymania wniosku, tj. kiedy sprawa winna być już finalnie załatwiona, mając na uwadze terminy określone w art. 35 KPA.

* - wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 09.05.2024 r.- IV.SAB/Wr.386/23

* Zasada szybkości i prostoty

Zgodnie z przepisem art. 14 k.p.a.

§ 1.(uchylony)

§ 1a. Sprawy należy prowadzić i załatwiać na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Pisma utrwalone w postaci papierowej opatruje się podpisem własnoręcznym. Pisma utrwalone w postaci elektronicznej opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym lub kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu administracji publicznej ze wskazaniem w treści pisma osoby opatrującej pismo pieczęcią.

§ 1b. Sprawy mogą być załatwiane z wykorzystaniem pism generowanych automatycznie i opatrzonych kwalifikowaną pieczęcią elektroniczną organu administracji publicznej. W przypadku pism generowanych automatycznie przepisów o konieczności opatrzenia pisma podpisem pracownika organu administracji publicznej nie stosuje się.

§ 1c. Sprawy mogą być załatwiane z wykorzystaniem usług online udostępnianych przez organy administracji publicznej po uwierzytelnieniu strony lub innego uczestnika postępowania w sposób określony w art. 20a ust. 1 albo 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 346, 568, 695, 1517 i 2320).

§ 1d. Pisma kierowane do organów administracji publicznej mogą być sporządzane na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Do opatrywania ich podpisami i pieczęciami stosuje się przepisy § 1a i 1b.

* Zasada pisemności - zmiana od 05.10.2021 r.

- * Zgodnie z przepisem art. 20a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 346, 568, 695, 1517 i 2320).
- * 1. Uwierzytelnienie użytkownika systemu teleinformatycznego podmiotu publicznego, w którym udostępniane są usługi online, wymaga użycia:
  - * 1) środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w art. 21a ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1173 i 2320), lub
  - * 2) środka identyfikacji elektronicznej wydanego w notyfikowanym systemie identyfikacji elektronicznej, lub
  - * 3) danych weryfikowanych za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego, jeżeli te dane pozwalają na identyfikację i uwierzytelnienie wymagane w celu realizacji usługi online.
- * 2. Podmiot publiczny, który używa do realizacji zadań publicznych systemu teleinformatycznego, może umożliwiać użytkownikowi uwierzytelnienie w tym systemie także przez zastosowanie innych technologii.

* Uwierzytelniania przy załatwianiu spraw elektronicznie

- * Zgodnie z przepisem art. 14 k.p.a. § 2.
- * Sprawy mogą być załatwiane ustnie, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2020 r. poz. 344) lub za pomocą innych środków łączności, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

* Zasada pisemności

- * Artykuł 14 § 2 wprowadza **odstępstwo** od zasady ogólnej pisemności, które dopuszczalne jest w razie wystąpienia łącznie dwóch przesłanek:
  - * 1) **gdy przemawia za tym interes strony**, "(...) nie wydaje się możliwe, by ktokolwiek poza stroną (np. organ administracji państwowej) mógł decydować, co leży lub nie leży w jej interesie. Dlatego zdanie "gdy przemawia za tym interes strony" należy uważać za równoznaczne pod względem swego sensu ze zdaniem "gdy strona na to się zgadza" (Dawidowicz, Ogólne postępowanie administracyjne, s. 120).
  - * 2) **gdy przepis prawa nie stoi temu na przeszkodzie**. W razie zatem, gdy przepis prawa wymaga formy pisemnej, odstępstwo, nawet za zgodą stron, jest niedopuszczalne.
- * *vide B. Adamiak, J. Borkowski, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Wyd. 16, Warszawa 2019*

* Odstąpienie od formy pisemnej załatwienia sprawy - warunki

* Zgodnie z przepisem art. 63 kpa

§ 1. Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej. Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania.

§ 2. Podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres, również w przypadku złożenia podania w postaci elektronicznej, i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych.

* Wnoszenie podań

* Zgodnie z przepisem art. 63 kpa

§ 3. Podanie wniesione na piśmie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził. Gdy podanie wnosi osoba, która nie może lub nie umie złożyć podpisu, podanie lub protokół podpisuje za nią inna osoba przez nią upoważniona, czyniąc o tym wzmiankę obok podpisu.

§ 3a. Podanie wniesione na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej zawiera dane w ustalonym formacie, zawartym we wzorze podania określonym w odrębnych przepisach, jeżeli te przepisy nakazują wnoszenie podań według określonego wzoru.

§ 3b. (uchylony)

§ 4. Organ administracji publicznej jest obowiązany potwierdzić wniesienie podania, jeżeli wnoszący tego zażąda.

§ 5. (uchylony)

* Wnoszenie podań

- * Zgodnie z przepisem art. 64
- * § 1. Jeżeli w podaniu nie wskazano adresu wnoszącego i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, podanie pozostawia się bez rozpoznania.
- * § 2. Jeżeli podanie nie spełnia innych wymagań ustalonych w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

* braki podań

- * W przypadku, gdy podanie - żądanie strony nie jest jednoznaczne w swej treści,
- * bądź też nie precyzuje w sposób oczywisty przedmiotu żądania,
- * organ administracji publicznej - stosownie do art. 64 § 2 KPA - zobowiązany jest do wezwania wnoszącego podanie do usunięcia jego braków w terminie siedmiu dni,
- * z pouczeniem, że
- * nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.
- * - wyrok WSA Warszawa z dnia 02-02-2016- VI SA/Wa 1752/15

*** Niejasność żądania wymaga wezwania
wymaga wezwania do uzupełnienia
braków**

- * Treść przepisu art. 64 § 2 KPA, nakazująca pozostawienie podania bez rozpoznania, odnosi się do sytuacji, w której strona w ogóle nie uzupełni braku formalnego uniemożliwiającego nadanie podaniu właściwego biegu,
- * nie zaś sytuacji, gdy brak zostaje uzupełniony, jednak z naruszeniem wskazanego terminu, skoro takiego rygoru wyżej wymieniony przepis nie przewiduje.
- * Uzasadnione jest zatem podjęcie przez organ czynności zmierzających do załatwienia sprawy, gdy tylko będzie to możliwe. Jeżeli organ jest w posiadaniu podania, które nadaje się do załatwienia wskutek wtórnego uzupełnienia jego braków to powinno ono zostać rozpatrzone merytorycznie, z tym zastrzeżeniem, że w takim przypadku data uzupełnienia braku jest datą wniesienia wniosku i to ona wyznacza początek biegu terminu dla załatwienia sprawy.
- * - wyrok WSA Gdańsk z dnia 13-01-2016- I SA/Gd 867/15

* Pozostawienie bez rozpoznania gdy nie uzupełniono w ogóle braków, a gdy uzupełniono po terminie to wszczęcie postępowania na nowo

- * Pozostawienie podania bez rozpoznania, z innego powodu niż brak adresu, jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy zostaną spełnione łącznie dwie przesłanki.
- * Po pierwsze, gdy wnoszący podanie, mimo prawidłowego wezwania organu do usunięcia braków, nie usunie w terminie tych braków, i
- * po drugie, gdy wezwanie dotyczyło wymagań wynikających wprost z przepisów prawa.
- * - wyrok NSA (N) z dnia 03-07-2015- II GSK 1453/14

* Pozostawienie bez rozpoznania z uwagi na brak adresu tylko gdy wezwano do usunięcia braku i gdy dotyczy wymagań wynikających wprost z ustawy

Zgodnie z przepisem art. 61 kpa § 1. Postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu.

§ 2. Organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Organ obowiązany jest uzyskać na to zgodę strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania zgody - postępowanie umorzyć.

§ 3. Datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej.

§ 3a. Datą wszczęcia postępowania na żądanie strony wniesione drogą elektroniczną jest dzień wystawienia dowodu otrzymania, o którym mowa w art. 41 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych.

§ 4. O wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie.

* Wszczęcie postępowania

* Za datę wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu należy uznać dzień pierwszej czynności urzędowej dokonanej w sprawie, której postępowanie dotyczy, przez organ do tego uprawniony, działający w granicach przysługujących mu kompetencji, pod warunkiem, że o czynności tej powiadomiono stronę.

* - wyrok NSA (N) z dnia 26-10-1999- III SA 7955/98

* Data wszczęcia postępowania z urzędu

- * Zgodnie z przepisem art. 102 ust. 2 u.p.s. pomoc społeczna może być udzielana z urzędu.
- * A contrario należy uznać, że nie może nastąpić z urzędu odmowa przyznania konkretnego zasiłku, skoro ustawa mówi wyraźnie jedynie o udzieleniu pomocy.
- * - wyrok WSA Bydgoszcz z dnia 07-12-2010 - II SA/Bd 691/10
- * W razie wszczęcia postępowania o świadczenie z pomocy społecznej ex officio, ustalenie braku przesłanek do przyznania świadczenia winno prowadzić do wydania decyzji o umorzeniu postępowania (art. 105 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego), a nie rozstrzygnięcia odmownego.
- * - wyrok WSA Gliwice z dnia 03-08-2010 - IV SA/GI 622/09

* Wszczęcie postępowania z urzędu nie uprawnia do wydania decyzji odmownej

- * Art. 61 § 2 KPA przewiduje wprawdzie, że organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony, jednakże organ obowiązany jest uzyskać na to zgodę strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania zgody - postępowanie umorzyć.
- * Jednak zgodnie z art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 ze zm.) pomoc społeczna może być udzielana z urzędu.
- * Zastosowanie art. 61 § 2 KPA w sprawie przyznania świadczeń z pomocy społecznej nie powinno mieć miejsca, ponieważ przywołany przepis ustawy o pomocy społecznej dopuszcza możliwość wszczęcia postępowania z urzędu nie wprowadzając dalszych wymagań, w szczególności zgody strony w tym zakresie.
- * - wyrok WSA Gorzów Wielkopolski z dnia 17-06-2009- II SA/Go 240/09

* Wszczęcie postępowania z urzędu nie wymaga zgody osoby zainteresowanej

- * Zgodnie z przepisem art. 102 ust. 1 u.p.s. świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek:
  - * - osoby zainteresowanej,
  - * - jej przedstawiciela ustawowego albo
  - * - innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego .

* Podmioty uprawnione do złożenia wniosku o świadczenie

- * Z przepisu art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) wynika prymat woli i aktywności samej osoby zainteresowanej przyznaniem świadczeń z pomocy społecznej.
- * Inna osoba może złożyć wniosek o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej wyłącznie za zgodą zainteresowanego. Zatem najważniejsza jest wola osoby zainteresowanej.
- * - wyrok WSA Gdańsk z dnia 08-06-2011 - II SA/Gd 378/11

* Wiążąca wola osoby uprawnionej

*Zgodnie z przepisem art. 75

*§ 1. Jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny.

*§ 2. Jeżeli przepis prawa nie wymaga urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia właściwego organu administracji, organ administracji publicznej odbiera od strony, na jej wniosek, oświadczenie złożone pod rygorem odpowiedzialności za fałszywe zeznania. Przepis art. 83 § 3 stosuje się odpowiednio.

* Dowody w postępowaniu administracyjnym

- * Zgodnie z przepisem art. 220 § 1 k.p.a. Organ administracji publicznej nie może żądać zaświadczenia ani oświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, jeżeli:
  - * 1) znane są one organowi z urzędu;
  - * 2) możliwe są do ustalenia przez organ na podstawie:
    - * a) posiadanych przez niego ewidencji, rejestrów lub innych danych,
    - * b) rejestrów publicznych posiadanych przez inne podmioty publiczne, do których organ ma dostęp w drodze elektronicznej na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,
    - * c) wymiany informacji z innym podmiotem publicznym na zasadach określonych w przepisach o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,
    - * d) przedstawionych przez zainteresowanego do wglądu dokumentów urzędowych (dowodu osobistego, dowodów rejestracyjnych i innych).

* Obowiązek organu samodzielnego pozyskiwania danych wynika z k.p.a.

- * Zgodnie z przepisem art. 220 § 2 k.p.a. Organ administracji publicznej żądający od strony lub innego uczestnika postępowania zaświadczenia albo oświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego jest obowiązany wskazać przepis prawa wymagający urzędowego potwierdzenia tych faktów lub stanu prawnego w drodze zaświadczenia albo oświadczenia.
- * § 3. Jeżeli strona lub inny uczestnik postępowania nie może uzyskać utrwalonego w postaci elektronicznej zaświadczenia wymaganego do potwierdzenia faktów lub stanu prawnego lub innego dokumentu wydanego przez podmiot publiczny w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, jak również potwierdzenia uiszczenia opłat i kosztów postępowania, strona lub inny uczestnik postępowania może złożyć elektroniczną kopię takiego dokumentu, po uwierzytelnieniu jej przez wnoszącego, przy użyciu kwalifikowanego podpisu elektronicznego, podpisu zaufanego albo podpisu osobistego.
- * § 4. Organ administracji publicznej może żądać przedłożenia oryginału zaświadczenia, innego dokumentu lub potwierdzenia uiszczenia opłat i kosztów postępowania, o których mowa w § 3, o ile złożona kopia nie pozwala na weryfikację autentyczności oraz integralności lub jeżeli jest to uzasadnione innymi okolicznościami sprawy.
- * § 5. Strona lub inny uczestnik postępowania przechowują zaświadczenie, inny dokument lub potwierdzenie uiszczenia opłat i kosztów postępowania, o których mowa w § 3, do dnia, w którym decyzja kończąca postępowanie stała się ostateczna.

*** Obowiązek organu samodzielnego
pozyskiwania danych wynika z k.p.a.**

- * Zgodnie z przepisem art. 79a § 1 k.p.a.: „W postępowaniu wszczętym na żądanie strony,
- * informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań,
- * organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przestanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wystania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony.”
- * Dodano zatem obowiązek organu do podania jakich okoliczności strona wnosząca wniosek nie wykazała, co może skutkować wydaniem decyzji negatywnej

* Obowiązek pouczenia strony przed wydaniem decyzji czego jeszcze nie wykazała

- * Zgodnie z przepisem art. 79a § 2 k.p.a.: „*W terminie wyznaczonym na wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań,*
- * *strona może przedłożyć dodatkowe dowody celem wykazania spełnienia przesłanek, o których mowa w § 1.*”

* Jeżeli zatem w wyniku pouczenia o tym jakich okoliczności strona nie wykazała strona przedłoży dodatkowe dowody celem wykazania tych okoliczności to organ dowody te powinien przyjąć i przeanalizować.

* Strona może złożyć dodatkowe dowody po pouczeniu czego jeszcze nie wykazała

- * Zgodnie z przepisem art. 81a § 1 k.p.a., który stanowi, że:
„Jeżeli przedmiotem postępowania administracyjnego jest nałożenie na stronę obowiązku bądź ograniczenie lub odebranie stronie uprawnienia,
- * a w tym zakresie pozostają niedające się usunąć wątpliwości co do stanu faktycznego,*
- * wątpliwości te są rozstrzygane na korzyść strony.”*
- * Zatem poza usuwanymi na korzyść strony wątpliwościami prawnymi również należy interpretować na korzyść strony istniejące wątpliwości faktyczne*

** Zasada rozstrzygania wątpliwości
faktycznych na korzyść strony*

- * Zgodnie z art. 81a § 2 k.p.a. *zasady rozstrzygania wątpliwości faktycznych na korzyść strony określonej w przepisie art. 81a § 1 nie stosuje się:*
  - * 1) *jeżeli w sprawie uczestniczą strony o spornych interesach lub wynik postępowania ma bezpośredni wpływ na interesy osób trzecich;*
  - * 2) *jeżeli przepisy odrębne wymagają od strony wykazania określonych faktów;*
  - * 3) *jeżeli wymaga tego ważny interes publiczny, w tym istotne interesy państwa, a w szczególności jego bezpieczeństwa, obronności lub porządku publicznego;*
  - * 4) *w sprawach osobowych funkcjonariuszy oraz żołnierzy zawodowych.*

*** Zasada rozstrzygania wątpliwości faktycznych na korzyść strony -
wyłączenia**

- * Zgodnie z przepisem art. 104 kpa zasadą jest, iż organ wydaje decyzję.
- * Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji.
- * W razie konieczności wydania decyzji częściowej, organ w uzasadnieniu decyzji winien wskazać przyczyny takiego częściowego rozstrzygnięcia oraz poinformować o trybie i terminie rozpatrzenia pozostałej części wniosku.
- * - wyrok WSA Opole z dnia 13-05-2014 - II SA/Op 136/14
- * Istnieje zatem możliwość wydania decyzji częściowej nawet w przypadkach pomocy społecznej.

* Decyzja częściowa

- *Zgodnie z przepisem art. 109 k.p.a.
- *§ 1. Decyzję doręcza się stronom na piśmie ~~lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej.~~
- *§ 2. W przypadkach wymienionych w art. 14 § 2 decyzja może być stronom ogłoszona ustnie.

***Doręczenie decyzji - zmiana od
05.10.2021 r.**

* Jeżeli osoba fizyczna przebywa w domu pomocy społecznej, wówczas przesłanie decyzji następuje na adres tego domu i doręczenie w tym miejscu jej pobytu będzie skuteczne tylko wtedy, gdy decyzję odbierze ta osoba fizyczna, lub upoważniona przez nią osoba do odbioru korespondencji. Z akt sprawy nie wynika, aby Skarżąca była osobą bez kontaktu z otoczeniem, bądź też aby ustanowiła pełnomocnika upoważnionego do odbioru pism w jej imieniu. Skargę i odwołanie Skarżąca podpisała i wniosła osobiście. Podkreślić należy, że data doręczenia stronie decyzji nie może ona być wątpliwa. W przypadku kiedy istnieją wątpliwości, czy strona otrzymała decyzję i kiedy, to obowiązkiem organu odwoławczego jest przeprowadzenie na tę okoliczność postępowania wyjaśniającego (art. 7, art. 8, art. 77 k.p.a.), a następnie umożliwienie stronie wypowiedzenia się, w tym przedmiocie.

* - wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 23.07.2024 r. - IV.SA/Wr.783/23

* Doręczenie decyzji

- *Przewidziana w art. 109 § 2 KPA możliwość ustnego ogłoszenia decyzji administracyjnej stronie ograniczona jest do sytuacji wskazanej w [art. 14 § 2](#) KPA, a więc **gdy przemawia za tym interes strony**, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie.
- *Organ zatem może zastosować tę formę tylko wówczas, gdy stanowiska organu i strony są zgodne, natomiast w razie rozbieżności stanowisk organ jest obowiązany przeprowadzić postępowanie i wydać decyzję w formie pisemnej (zob. wyr. NSA z 29.9.1981 r., [II SA 345/81](#), ONSA 1981, Nr 2, poz. 96).
- **vide R. Hauser, M. Wierzbowski (red), Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2020*

* Ustne ogłoszenie decyzji

- * Artykuł 14 § 2 KPA, przy ustnym ogłoszeniu decyzji, nakazuje sporządzenie z urzędu stosownego protokołu lub adnotacji podpisanej przez stronę.
- * Obowiązek ten ciąży jednak na organie administracji publicznej, a nie na stronie.
- * Strona nie może więc być obciążana negatywnymi skutkami niewykonania tego obowiązku organu co do sporządzenia protokołu lub adnotacji przez organ, o ile doszło do ustnego ogłoszenia decyzji, a tym samym brak protokołu lub adnotacji z ustnego ogłoszenia decyzji nie przesądza o tym, że takiego ogłoszenia nie ma (zob. wyr. WSA w Warszawie z 7.5.2009 r., VIII SA/Wa 4/09, Legalis).
- * *vide R. Hauser, M. Wierzbowski (red), Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2020*

* Ustne ogłoszenie decyzji wymaga spisania protokołu

- *Zgodnie z przepisem art. 67 kpa § 1. Organ administracji publicznej sporządza zwięzły protokół z każdej czynności postępowania, mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że czynność została w inny sposób utrwalona na piśmie.
- *§ 2. W szczególności sporządza się protokół:
  - *1) przyjęcia wniesionego ustnie podania;
  - *2) przesłuchania strony, świadka i biegłego;
  - *3) oględzin i ekspertyz dokonywanych przy udziale przedstawiciela organu administracji publicznej;
  - *4) rozprawy;
  - *5) ustnego ogłoszenia decyzji i postanowienia.

* Protokołowanie sprawy

- * W oparciu o przepis art. 67 § 1 KPA czynność zapoznania z zebrany materiał dowodowy wymaga sporządzenia protokołu.
- * Wyliczenie z art. 67 § 2 KPA jest bowiem tylko przykładowe.
- * Z protokołu zapoznania musi wynikać kto i z jakim materiałem dowodowym się zapoznał, czy i jakie zgłosił wnioski lub żądania albo że wniosków czy żądań nie zgłosił.
- * - wyrok WSA Opole z dnia 30-06-2008 - II SA/Op 137/08

*** Zapoznanie z materiałem wymaga
protokołu**

- * Zgodnie z przepisem art. 68 kpa § 1. Protokół sporządza się tak, aby z niego wynikało, kto, kiedy, gdzie i jakich czynności dokonał, kto i w jakim charakterze był przy tym obecny, co i w jaki sposób w wyniku tych czynności ustalono i jakie uwagi zgłosiły obecne osoby.
- * § 2. Protokół odczytuje się wszystkim osobom obecnym, biorącym udział w czynności urzędowej, które powinny następnie protokół podpisać.
- * Odmowę lub brak podpisu którejkolwiek osoby należy omówić w protokole.

* Treść i wymogi protokołu

- * Zgodnie z przepisem art. 71 kpa skreśleń i poprawek w protokole należy tak dokonywać, aby wyrazy skreślone i poprawione były czytelne.
- * Skreślenia i poprawki powinny być stwierdzone w protokole przed jego podpisaniem.
- * Nie ma tu miejsca na dokonywanie jakichkolwiek poprawek po podpisaniu protokołu, czy też przedkładania kilku wersji protokołu.
- * - wyrok WSA Białystok z dnia 04-11-2009 - I SA/Bk 378/09

* Skreślenia i poprawki protokołu

- * Zgodnie z przepisem art. 72 § 1 kpa czynności organu, z których nie sporządza się protokołu, a które mają:
  - * - znaczenie dla sprawy lub toku postępowania,
  - * utrwała się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności.
- ~~* § 2. Adnotacja może być sporządzona w formie dokumentu elektronicznego.~~ - uchyla się od 05.10.2021 r.

* Adnotacje - zmiana od 05.10.2021 r.

- * Zgodnie z art. 72 KPA, czynności organu administracji publicznej, z których nie sporządza się protokołu, a które mają znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, utrwała się w aktach w formie adnotacji podpisanej przez pracownika, który dokonał tych czynności.
- * Notatki mogą sporządzać pracownicy organu, jedynie z czynności mających znaczenie dla sprawy lub toku postępowania, ale niemających przy tym istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.
- * Z czynności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustawa KPA przewiduje bowiem konieczność sporządzania protokołu. Wobec powyższego, dokonanie opisu stanu faktycznego sprawy oraz przesądzenie o treści przyszłego rozstrzygnięcia w notatce urzędowej uznać należy za rażące naruszenie prawa.
- * - wyrok WSA Bydgoszcz z dnia 28-11-2012 - II SA/Bd 1041/12

* Adnotacje- orzecznictwo

(miejscowość, data)

Notatka z rozmowy telefonicznej
sporządzona na podstawie art. 72 § 1 k.p.a.

- * W dniu ..... pracownik ....., przeprowadził z panem(-nią) ..... rozmowę telefoniczną mającą na celu potwierdzenie aktualnej sytuacji mieszkaniowej, dochodowej, majątkowej i rodzinnej pana(-ni) w związku z prowadzonym postępowaniem w przedmiocie przyznania .....
- * Ustalono co następuje .....
- * Na tym rozmowę zakończono.

* (podpis pracownika)

* **Notatka - wzór**

* Zgodnie z przepisem art. 40 u.p.s. zasilek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego.

* Zasilek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej.

* Zasilek celowy, o którym mowa powyżej może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

* Zasilek celowy - klęska żywiołowa, zdarzenie losowe

* Artykuły 40 i 41 normują szczególne zasady przyznania zasiłku celowego. Zasiłek ten w wyjątkowych przypadkach mogą otrzymać osoby lub rodziny, których dochody przekraczają wymienione w ustawie kryteria, jeśli poniosły stratę w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Świadczenie to jest niezależne od dochodów poszkodowanych osób i rodzin i może być przyznane bezzwrotnie. Ocenę okoliczności uzasadniających przyznanie świadczenia, jak i samo jego przyznanie, a także określenie kwoty zasiłku oraz zastrzeżenie jego zwrotu (częściowego lub całkowitego) pozostawiono swobodnej ocenie organu. Działanie w ramach uznania nie zwalnia organu z obowiązku dokonania oceny, czy rzeczywiście strona poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej oraz jaka jest ich skala. Specjalne zasady przyznawania zasiłku celowego zostały uzależnione od zdarzeń zewnętrznych, powodujących nagłe i niespodziewane straty. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z 18.08.2005 r., I SA/Wa 1298/04, LEX nr 191791, podkreślił, że zasiłek celowy przyznany na podstawie art. 40 ma charakter pomocy doraźnej, ukierunkowanej na konkretny cel - stratę, która musi być szczegółowo wykazana przez wnioskodawcę.

* *vide I. Sierpowska [w:] Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 40.*

* Zasiłek celowy z uwagi na klęskę

* Pojęcie zdarzenia losowego najczęściej używane jest w prawie ubezpieczeniowym. Oznacza ono fakty dla człowieka niepomyślne, godzące w jego życie lub zdrowie 310 . Jest to zdarzenie przyszłe, niepewne, niezależne od woli człowieka i dla niego niekorzystne. W orzecznictwie zwraca się uwagę, że nie można mówić o zdarzeniu losowym, jeżeli człowiek sam przyczynia się do jego powstania (wyrok WSA w Białymstoku z 4.10.2016 r., II SA/Bk 289/16, LEX nr 2147016). Za zdarzenie losowe uznaje się okoliczność, z powodu której powstaje strata niezależna od osoby, której dotyczy. Przez pojęcie klęski żywiołowej rozumie się katastrofę naturalną lub awarię techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem. Katastrofą naturalną mogą być: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady, powodzie, susze, pożary, masowe występowanie szkodników oraz chorób u roślin i zwierząt, zjawiska lodowe na rzekach, jeziorach, morzach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie chorób zakaźnych u ludzi.

* *vide I. Sierpowska [w:] Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 40.*

* Pojęcie klęski, czy zdarzenia losowego

* Z kolei przez awarię techniczną rozumie się gwałtowne i nieprzewidziane uszkodzenia lub zniszczenia obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości wywołaną także działaniem terrorystycznym. Klęską ekologiczną jest natomiast zdarzenie niebędące klęską żywiołową, wywołujące znaczne zniszczenia środowiska i stwarzające powszechne niebezpieczeństwo. Zakres znaczeniowy pojęcia klęsk w dużej mierze pokrywa się z zakresem pojęcia zdarzenia losowego. W uchwale z 19.01.1998 r., OPK 39/97, ONSA 1998/2, poz. 47, NSA w Warszawie stwierdził, że powódź jest zdarzeniem losowym również wtedy, gdy jej rozmiar kwalifikuje ją do uznania za klęskę żywiołową. W świetle regulacji art. 40 rozgraniczanie tych pojęć ma znaczenie dla finansowania zasiłków. Zasiłki celowe na pokrycie strat spowodowanych zdarzeniem losowym wypłacane są ze środków własnych gminy w ramach realizacji zadań własnych (obowiązkowych), zaś zasiłki związane z klęskami żywiołowymi i ekologicznymi wypłaca gmina, wykonując zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

* *vide I. Sierpowska [w:] Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 40.*

* Pojęcie awarii, czy klęski

* Wskazać także należy, że zasiłek celowy nie ma charakteru odszkodowawczego i nie może być traktowany jako rekompensata za straty spowodowane zdarzeniem losowym (w niniejszej sprawie pożarem). Nie stanowi również zadośćuczynienia ze strony Państwa, które nie ma obowiązku zapewnić pomocy w remoncie każdej nieruchomości uszkodzonej przez zdarzenie losowe (klęskę żywiołową lub ekologiczną). Takie funkcje spełniają organy ubezpieczeniowe pod warunkiem zawarcia odpowiedniej umowy.

* - [wyrok WSA w Białymstoku z dnia 08.11.2022 r.- II.SA/Bk.660/22](#)

* Zasiłek celowy ma pomóc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych, a nie być rekompensatą za straty

- * Wnioskodawcy nie przysługuje prawo do zasiłku celowego na remont domu uszkodzonego w wyniku powodzi jeżeli uszkodzenia nie skutkują ograniczeniem możliwości zaspokajania przez wnioskodawcę koniecznej potrzeby życiowej w postaci mieszkania, w sytuacji gdy ma jest on właścicielem innego mieszkania.
- * Przyjęcie odmiennego rozwiązania oznaczałoby, że nawet osoby bardzo zamożne, posiadające kilka i więcej nieruchomości mogłyby skutecznie domagać się przyznania zasiłku celowego.

* - wyrok WSA Warszawa z dnia 21-09-2012- I SA/Wa 981/12

* Zasiłek celowy ma pomóc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych, a nie powodować przysporzenie

- * Zasitek celowy nie pełni funkcji odszkodowania za szkodę, w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego.
- * Powyższy zasitek jest formą pomocy udzielanej ze środków społecznych osobie, która na skutek, najczęściej klęski żywiołowej, poniosła znaczne straty w mieniu.
- * Pomoc ta jednak ma za zadanie tylko wspierać taką osobę w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i w ten sposób umożliwiać jej życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.
- * Powyższe należy więc pojmować wyłącznie w kategoriach wsparcia takiej osoby, mającego swoje źródło w poczuciu solidarności społecznej.
- * Świadczenie przyznawane zatem w tym trybie nie może być zaś rozumiane jako obowiązek organu do pokrycia całej wysokości szkody poniesionej przez osobę dotkniętą losowo.
- * - wyrok NSA z dnia 19 czerwca 2015 r. - I OSK 68/14

* Zasitek celowy nie ma pokryć szkody spowodowanej klęską żywiołową

- * Zgodnie bowiem z wyrokiem NSA z 8 lutego 2013 r., sygn. akt [I OSK 2801/12](#) (dostępnym w internetowej bazie orzeczeń NSA) środki przeznaczone na pomoc osobom poszkodowanym i rozdysponowane w oparciu o [art. 40 ust. 2](#) ustawy o pomocy społecznej winny być przede wszystkim kierowane do osób, które zostały pozbawione lokalu, gdzie koncentrowało się ich życie i nie posiadają innego lokalu, w którym mogą mieszkać.
- * Przeznaczenie zasiłków dla tych osób odpowiada ustawowemu celowi polityki społecznej, polegającemu na pomocy osobom i rodzinom w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (por. wyrok NSA z dnia: 15 czerwca 2012 r., sygn. akt [I OSK 491/12](#); 1 lutego 2012 r., sygn. akt [I OSK 2176/11](#); 2 sierpnia 2011 r., sygn. akt [I OSK 866/11](#); 14 lipca 2011 r., sygn. akt [I OSK 570/11](#); 25 października 2011 r., sygn. akt [I OSK 1265/11](#), wszystkie są dostępne w internetowej bazie orzeczeń NSA).
- * Zasiłek taki nie musi być zatem wypłacony każdemu, kto jest właścicielem nieruchomości dotkniętej zdarzeniem losowym lub klęską żywiołową czy też ekologiczną.
- * [- wyrok WSA Wrocław z dnia 15-11-2016- IV SA/Wr 134/16](#)

* Zasiłek celowy za klęskę żywiołową tylko wtedy gdy nie mamy innego mieszkania

- * Świadczenie to ma charakter uznaniowy, choć oczywiście nie może być ono traktowane w kategoriach pełnej dowolności.
- * Aby jej uniknąć organ może dokonać szacunku strat z pomocą rzeczoznawców majątkowych.
- * Operaty szacunkowe nie stanowią jednak w sprawie zasiłkowej podstawy do wydania decyzji takiej, jaka jest wydawana w postępowaniach o przyznanie odszkodowania.

* - wyrok NSA z dnia 19 czerwca 2015 r. - I OSK 68/14

* Przy przyznawaniu zasiłku celowego z uwagi na klęskę żywiołową OPS ma prawa powołać rzeczoznawcę

- * Zgodnie z przepisem § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych w latach 2022-2024
- * 1. Pomocy w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, zwanego dalej „zasiłkiem losowym”, udziela się:
  - * 1) dzieciom realizującym w roku szkolnym 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024 obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne,
  - * 2) uczniom uczęszczającym w roku szkolnym 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024 do szkół wszystkich typów, kształcącym się w tych szkołach w formie dziennej
- * - jeżeli ich rodzinom został przyznany zasiłek celowy na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 1 i 66) w wysokości do 6000 zł w związku ze stratami poniesionymi odpowiednio 2022 r. lub 2023 r. w wyniku wystąpienia nawałnic lub innych zdarzeń atmosferycznych, w szczególności huraganów, deszczy nawałnych, gradobicia lub powodzi, zwanych dalej „żywiotem”.

* Zasiłek losowy dla dzieci

- * Zgodnie z przepisem § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów terapeutyczno-edukacyjnych oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych w latach 2022-2024
- * 1a. W 2024 r. pomocy w formie zasiłku losowego udziela się:
  - * 1) dzieciom realizującym w roku szkolnym 2024/2025 obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne,
  - * 2) uczniom uczęszczającym w roku szkolnym 2024/2025 do szkół wszystkich typów, kształcącym się w tych szkołach w formie dziennej
  - * - jeżeli ich rodzinom został przyznany zasiłek celowy na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w związku ze stratami poniesionymi w 2024 r. w wyniku wystąpienia żywiołu.
- * 2. Zasiłek losowy jest świadczeniem pieniężnym.
- * 3. Wysokość zasiłku losowego dla jednego dziecka lub ucznia wynosi 1000 zł.
- * 4. Zasiłek losowy jest przyznawany i wypłacany do dnia 31 grudnia odpowiednio w 2022 r., 2023 r. lub 2024 r.

* Zasiłek losowy dla dzieci

DZIĘKUJĘ PAŃSTWU
SERDECZNIE

*biuro@innowacje-edukacyjne.pl